

Gdańsk, dnia 11 lipca 2022 r.

Recenzja
osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej
dr Anety Tyc
jako osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

I. Podstawa prawna i cel recenzji

Podstawą prawną przygotowania recenzji dorobku habilitacyjnego są przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 478. Z przepisów tych (art. 219) wynika, że:

„1. Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
 - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.”

Mając na względzie przedłożony przez Doktor Anetę Tyc wykaz publikacji naukowych i opis innych dokonań naukowych oraz po zapoznaniu się z treścią owych publikacji należy przyjąć, że przedmiotem niniejszej oceny powinna być przede wszystkim monografia naukowa spełniająca wymóg dotyczący jej publikacji (art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a), a także inne osiągnięcia naukowe pod postacią monografii z udziałem autorskim Habilitantki oraz artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych.

Nie wyklucza to także, jak sądzę, możliwości poddania ocenie także innych osiągnięć i dokonań naukowych Habilitantki, takich jak, w szczególności: udziału w redakcjach naukowych monografii, referatów wygłoszonych na konferencjach naukowych, uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane ze środków pozyskanych w drodze konkursów czy wreszcie współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Osiągnięcia i dokonania Habilitantki w powyższym zakresie należy zakwalifikować w znacznej mierze do istotnej aktywności naukowej, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 3 wskazanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Nie bez znaczenia są również inne osiągnięcia naukowe Habilitantki oraz Jej prace sporządzone na potrzeby praktyki zawodowej. Osiągnięcia w tym zakresie stanowią niejednokrotnie podłoże dla dokonań stricte naukowych Dr Anety Tyc.

Celem niniejszej recenzji jest dokonanie oceny osiągnięć naukowych Dr Anety Tyc uzyskanych po otrzymaniu stopnia doktora i ustalenie, czy stanowią one znaczny Jej wkład w rozwój nauk prawnych oraz czy Wymieniona wykazuje się istotną aktywnością naukową.

II. Ocena monografii habilitacyjnej

Przedłożona do oceny rozprawa o charakterze monograficznym („Global Trade, Labour Rights and International Law: A Multilevel Approach”, Routledge: Londyn-New York, 2021). jest efektem indywidualnego projektu badawczego pt. „Handel światowy a prawa pracownicze” finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki.

Powyżej wskazane dzieło stanowi znaczący wkład jego Autorki w rozwój nauki prawa. Jest to praca w dużym stopniu oryginalna i dotycząca materii nieomawianej dotąd tak szeroko i kompleksowo w literaturze. Jest to także opracowanie stojące na bardzo wysokim poziomie

merytorycznym i warsztatowym. Temat badawczy został przez Autorkę dobrany trafnie. Tytuł pracy temat ten w pełni odzwierciedla i wskazuje na tezy badawcze rozprawy.

Zasadniczy problem naukowy monografii sprowadza się do poczynienia ustaleń co do możliwości poprawienia regulacji procesów zarządzania pracą w skali globalnej w kierunku osiągnięcia wzrostu gospodarczego, postępu społecznego i skuteczniejszej ochrony praw pracowniczych, a także wskazania na związek pomiędzy regulacjami sfery handlu światowego a warunkami i standardami pracy. Główne wątki przedmiotowe monografii dotyczą: historii rozwoju praw pracowniczych w kontekście zasad handlu światowego, skuteczności i roli Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), praw pracowniczych w ramach programów ogólnych systemów preferencji taryfowych, postanowień dotyczących pracy w międzynarodowych umowach handlowych; a także procesów wyznaczania prywatnych standardów pracy i ich wpływu na prawa pracownicze. Zostały one dobrane trafnie, przez co składają się łącznie na całość problematyki badawczej zaprezentowanej w monografii.

Rozdział pierwszy monografii pt. „The history of development of workers' rights in the context of global trade rules” dotyczy genezy i ewolucji praw pracowniczych w świetle reguł handlu światowego. Autorka zasadnie wskazuje na powiązania między handlem a standardami pracy uznając za ich podstawy poszczególne akty normatywne, deklaracje i różnego rodzaju dokumenty, przy czym szczegółowo analizuje ich treść, ustala znaczenie, skutki przyjęcia, wdrożenia oraz stosowania. Prezentuje zarazem właściwie dwie grupy argumentów w ramach debaty dotyczącej powiązań pomiędzy handlem a standardami pracy. Są to argumenty przemawiające za potrzebą stworzenia gwarancji przez międzynarodowe regulacje handlowe, iż towary będące przedmiotem handlu nie są produkowane z naruszeniem standardów pracy, ale również argumenty prezentowane przez przeciwników tezy o potrzebie istnienia związków między standardami pracy a handlem.

Autorka monografii - w rozdziale drugim - skupiła się na charakterystyce działalności MOP zauważając przy tym słusznie, że istnieje wiele przestarzałych konwencji, które nie pasują do obecnych warunków panujących w świecie pracy oraz dokonała prawidłowej oceny mechanizmów nadzoru MOP. Zauważyła przy tym, że coraz rzadziej przestrzegane są procedury dotyczące formalnych obowiązków, takich jak np. raportowanie. Jednak, Jej zdaniem, zarówno procedury, jak i wyraźna wola MOP ich stosowania przyczyniają się do aktualności standardów pracy. A działania podjęte w ostatnich latach przez Komitet Ekspertów ds. Stosowania Konwencji i Zaleceń w celu wzmocnienia systemu nadzoru zasługują na pozytywną ocenę.

Rozdział trzeci zatytułowany: „The WTO needs reforms: is there space for labour rights?” poświęcony został zasadnie analizie przydatności WTO jako organizacji niosącej pomoc w egzekwowaniu standardów pracy. Autorka prawidłowo zwróciła uwagę na podstawową zasadę Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu (GATT), która ma na celu traktowanie narodowe, czyli niedyskryminację produktów importowanych i krajowych, a także na możliwość zastosowania sankcji handlowych wobec państwa dopuszczającego się naruszeń ustalonych reguł. Zajęła się także innymi możliwościami stworzenia powiązania pomiędzy standardami handlu i pracy, zakładając, że powiązanie to można ujmować jako „przepis prawa międzynarodowego upoważniający państwa do regulowania dostępu do ich rynku poprzez przyjmowanie dyskryminujących środków handlowych stosownie do stopnia przestrzegania podstawowych standardów pracy w państwie pochodzenia”. Autorka stwierdziła nadto, że występują wyraźne ograniczenia w kreowaniu związku pomiędzy handlem a standardami pracy za pośrednictwem WTO.

Rozdział czwarty monografii zawiera analizę i porównanie ogólnych systemów preferencji taryfowych („Generalised System of Preferences”, „GSP”) UE i USA, w których tego rodzaju klauzula została zamieszczona. Jak zaznacza Autorka, celem tego rozdziału jest ocena skuteczności jednostronnego mechanizmu GSP i jego wpływu na rozwój społeczny i prawa człowieka w państwach beneficjentach. Poddała Ona analizie cechy charakterystyczne odpowiednich programów amerykańskich i unijnych oraz wykazała kilka istotnych różnic między nimi, a także oceniła, że system UE pretenduje do miana lepiej zorganizowanego.

Rozdział piąty pt. „The US’s and the EU’s international trade agreements” dotyczy międzynarodowych umów handlowych. Autorka zauważa, że globalny kryzys finansowy, który rozpoczął się w 2008 r., doprowadził do wzrostu liczby międzynarodowych umów o wolnym handlu. Jeżeli umowy te mają stanowić rozwiązanie dla pracowników, zawarte w nich postanowienia dotyczące pracy muszą skutecznie chronić ich prawa. Według badań MOP liberalizacja handlu może pobudzić wzrost gospodarczy i zwiększyć możliwości zatrudnienia zarówno w państwach rozwijających się, jak i rozwiniętych. Ponieważ międzynarodowe umowy handlowe wydają się być użytecznym narzędziem pomagającym utorować drogę wychodzenia z kryzysów. W tym zakresie porozumienie USMCA (zawarte pomiędzy USA, Meksykiem i Kanadą) „można postrzegać jako umowę modelową i symbol zmiany perspektywy – przechodzenia od długich globalnych łańcuchów dostaw do dostaw o charakterze regionalnym, a także skupienia się na lokalnej produkcji, miejscach pracy i wzroście płac”.

Z kolei celem rozdziału szóstego, zatytułowanego „Private standard-setting: The impact of CSR instruments on labour rights” jest ocena, w jakim stopniu samoregulacja w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu („corporate social responsibility”, „CSR”) przyczynia się do poprawy przestrzegania praw pracowniczych na całym świecie. Oceny tej Autorka dokonuje prawidłowo, wyciąga przy tym odpowiednie wnioski. Zaznacza Ona także, że rozdział ten ma również na celu przeanalizowanie sposobów, w jakie kodeksy mogą zostać przekształcone, aby skuteczniej zajmować się kwestią praw pracowniczych i jaką rolę mogą pełnić organizacje pozarządowe.

Rozdział siódmy monografii obejmuje ogólne wnioski płynące z zawartych w monografii rozważań oraz wnioski szczegółowe dotyczące kolejnych rozdziałów. Autorka zauważa zatem w szczególności, że wolny handel miał być drogą do jednego globalnego systemu reguł, szczęścia i dobrobytu. Wydaje się, że reorganizacja porządku światowego jest nieunikniona w obliczu obecnego fundamentalnego kryzysu zaufania do zasad światowego handlu i systemów zarządzania pracą. Dalej stwierdza, że jednym z głównych celów utworzenia MOP było zapewnienie uczciwych warunków konkurencji w handlu międzynarodowym. Międzynarodowe standardy pracy miały na celu m.in. wyrównanie kosztów produkcji w państwach członkowskich, a tym samym zapobieżenie nieuczciwej konkurencji przejawiającej się obniżeniem wynagrodzeń i pogarszaniem się warunków pracy. Następnie Habilitantka konstatuje, że biorąc pod uwagę trend dążenia do regionalizacji, a także kryzys WTO, przyszłości należy upatrywać w międzynarodowych porozumieniach handlowych – dwustronnych lub wielostronnych – wierząc, że mogłyby one być najlepszą gwarancją poprawy sytuacji pracowników na całym świecie. Z Jej ustaleń wynika, że od kryzysu zapoczątkowanego w 2008 r. obserwuje się znaczny wzrost liczby porozumień handlowych. Ponadto Autorka stwierdza, że „analiza zawarta w monografii pokazuje ograniczenia powiązania między handlem a pracą w oparciu o WTO”. Trzeba wobec tego podkreślić doniosłą rolę MOP i zaznaczyć, że „choć organizacja ta jest często krytykowana, nadal będzie stanowić jeden z najważniejszych filarów globalnego zarządzania pracą”.

Praca ma zasadniczo prawidłową konstrukcję i układ treści, jest bardzo przejrzysta i zrozumiała, wywody są logiczne i odpowiadające przyjętym założeniom. Jest zasadniczo kompletna i w sposób kompleksowy poświęcona jest analizie problemu związku pomiędzy sferami handlu w wymiarze światowym i regionalnym oraz warunkom, standardom wykonywania pracy w wymiarze głównie lokalnym. Uwzględnione zostały i właściwie uszeregowane wszystkie podstawowe kwestie składające się na dany temat.

Recenzowana monografia wykazuje się nowatorskim charakterem z uwagi na treść, zakres i przedmiot rozważań. Jej Autorka postrzega podnoszone kwestie w kontekście prawa międzynarodowego, prawa pracy, dogmatyki prawa zarówno publicznego, jak i prywatnego, ale także przy wykorzystaniu kategorii z zakresu nauk ekonomicznych, społecznych, organizacji i zarządzania. Posługiwanie się przez Autorkę komparatystyką, liczne odniesienia do określonych polityk oraz do praktyki w zakresie działań faktycznych, jak i stosowania prawa dają dobre świadectwo wybranym metodom badawczym.

Oдноśnie sformułowanych przez Habilitantkę tez badawczych o charakterze konstrukcyjnym stwierdzam ich poprawność i trafność. Tezom tym Habilitantka nadała właściwą rangę przystającą do rangi problemów badawczych nakreślonych i wytyczonych w obszarach przedmiotowych wyżej wskazanych. Stanowią one punkt wyjścia, a zarazem podwalinę dla znajdowania, systematyzowania i odpowiedniego odnoszenia do podstaw normatywnych, polityk, działań ze sfery stosowania prawa i działań faktycznych.

W perspektywie tez badawczych monografii i przedłożonej argumentacji potwierdzającej ich zasadność trzeba zauważyć także prawidłowość wyciągniętych wniosków *de lege lata*. Celne i zasadne są także sformułowane przez Habilitantkę wnioski *de lege ferenda*.

Zarówno prowadzony w pracy wywód merytoryczny jak i przyjęty układ i kolejność omawianych zagadnień cechuje metodologiczna prawidłowość. Autorka posługuje się przede wszystkim metodą analizy prawno-dogmatycznej, nie brak jednak w pracy uwag prawno-porównawczych i o charakterze empirycznym.

Pozytywnie oceniam efekt pracy Habilitantki w zakresie wytyczenia przez Nią obszaru i przedmiotu rozważań, rozwiązywania sygnalizowanych w treści rozprawy problemów badawczych i zrealizowania zamiaru badawczego. Uwzględnia Ona w rozprawie badaną problematykę w całej jej złożoności merytorycznej.

Charakterystyczna dla poszczególnych fragmentów dysertacji jest wielowątkowość wywodu, dbałość o „wyczerpanie” tematów podnoszonych w pracy, prawidłowe formułowanie tez i prezentacja wspierających je argumentów.

Monografia oparta została na wielu tekstach źródłowych. Warto także zauważyć, że Autorka recenzowanej monografii umiejętnie przytoczyła, zacytowała i skomentowała poglądy doktryny. Własne stanowisko wsparła argumentami zawartymi w obszernym zestawie literatury, w tym bogatej i zróżnicowanej tematycznie literaturze zagranicznej. W sposób właściwy Habilitantka skorzystała także z obszernego zestawu orzeczeń.

Warto zwrócić uwagę na liczne przypisy do tekstu monografii. Mają one zarówno charakter formalny, a więc służą wskazywaniu źródeł podawanych informacji o aktach prawnych, orzeczeniach i literaturze, jak i merytoryczny, czyli wykorzystywane są dla prezentacji różnego rodzaju poglądów.

Reasumując stwierdzam, iż recenzowana monografia jest znaczącym wkładem w rozwój nauki prawa, w tym zwłaszcza w rozwój poszczególnych nauk prawnych, w tym prawa pracy, prawa handlowego głównie w wymiarach międzynarodowym, a także prawa gospodarczego. Dzieło Habilitantki osiągnęło rangę dysertacji habilitacyjnej i stanowi przesłankę nadania Autorce stopnia doktora habilitowanego.

Powyższe konstatacje nie wykluczają wszakże możliwości zgłoszenia w tym zakresie uwag o charakterze polemicznym wobec wywodów Autorki pracy, a nawet spostrzeżeń o wymowie krytycznej, co jest, w moim przekonaniu, nie tylko przywilejem, ale i obowiązkiem recenzenta.

Odnoszę mianowicie wrażenie, że monografia powinna również poświęcona zostać, choćby w niewielkiej części, dywagacjom odnoszącym się do innych jeszcze czynników mogących oddziaływać na warunki pracy. Położenie akcentu na związki handlu z tymi warunkami, prowadzi do przekonania, że to właśnie handel jest czynnikiem najistotniejszym, wywierającym wpływ największy, a to wydaje się co najmniej dyskusyjne. Wskazane związki zostały odpowiednio wykazane i wsparte na właściwych argumentach ale warto chyba podkreślić okoliczność, że standardy i warunki wykonywania pracy zależne są w pierwszej kolejności od regulacji krajowych i miejscowych uwarunkowań społecznych, gospodarczych i ekonomicznych.

Dostrzegam nadto mankament monografii sprowadzający się do braku wyodrębnionych w spisie treści i w samej treści: wstępu, zakończenia i jednolitej bibliografii. Zdaję sobie sprawę z wymogów, które mogło Autorce postawić Wydawnictwo, niemniej jednak wskazane elementy struktury monografii należą do tych, których zamieszczenia w pracy naukowej oczekuje się w krajowych dysertacjach naukowych. Wstęp powinien służyć m. in. prezentacji przedmiotu i zakresu dzieła, jego podstawowych tez oraz wykorzystanych metod. W recenzowanej pracy tezy są prezentowane przez Autorkę w różnych częściach pracy, nie sposób jednak dokonać ich przeglądu w ramach jednej części pracy (wstępu). Są one (tezy) zbyt słabo wyartykułowane, mało wyraziste. Podobnie brakuje zakończenia, choć jego funkcję spełnia po części ostatni, siódmy rozdział pracy. Zakończenie mogłoby być swoistym podsumowaniem dywagacji Autorki i mogłoby poza tym zawierać i charakteryzować wnioski wypływające z treści dysertacji.

Wprawdzie, jak zaznaczyłem wyżej, wywody Habilitantki są zrozumiałe i logiczne, to jednak w wielu miejscach zdają się być zbyt publicystyczne. Najprawdopodobniej wymuszone to zostało poprzez specyfikę przedmiotu pracy oraz „język” prawa międzynarodowego, zatem to krytyczne spojrzenie na styl języka nie ma wielkiej wagi.

Jeszcze jedna uwaga na tle lektury monografii habilitacyjnej dotyczy sposobu prowadzonego przez Habilitantkę wywodu naukowego. Jest to mianowicie wywód głównie analityczny, z położeniem akcentu na analizę szczegółową, a nawet bardzo szczegółową. To czego mnie osobiście w tym wywodzie brakuje, to synteza, uogólnianie, abstrakcyjność.

III. Ocena pozostałych publikacji i innych osiągnięć naukowych

Wśród pozostałych publikacji naukowych Habilitantki mieści się monografia pt. Ciężar dowodu w prawie pracy. Studium na tle prawnoporównawczym, wydana w Warszawie w 2016 r.. Jest ona zmodyfikowaną wersją wyróżnionej przez Radę Wydziału Prawa i Administracji UŁ rozprawy doktorskiej obronionej w 2015 r. Jednak w tym obszarze mieszczą się także niezwykle cenne i stojące na wysokim poziomie merytorycznym publikacje będące rozdziałami zamieszczonymi w monografiach wieloautorskich. Spośród 10 takich publikacji aż 7 zostało opublikowanych zagranicą. Należą do nich: 1) *Emerging Skills and Occupations in the Fourth Industrial Revolution: How to Respond to Changing Work Demands?* [w:] Lourdes Mella Méndez (red.), *Regulating the Platform Economy: International Perspectives On New Forms Of Work*, Routledge: Londyn i Nowy Jork 2020; 2) *The “other” discriminatory criteria: Unregulated in the Polish Labour Code but clarified by case law* [w:] J. Roger Carby-Hall, Z. Góral, A. Tyc (red.), *Facets of Discrimination in Employment. International Legal Perspectives*, Routledge, Londyn – Nowy Jork; 3) *The Fourth Industrial Revolution: Workers within the Gig Economy* [w:] *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2018 (The Milestones of Law in the Area of Central Europe 2018)*, Bratysława 2018; 4) *The compliance of International Trade Agreements with the ILO standards: what reforms should be undertaken in the nearest future* [w:] Giuseppe Casale, Tiziano Treu (red.), *Transformations of work: challenges for the national systems of labour law and social security*, Giappichelli Editore, Turyn 2018; 5) *Abuse of human labour rights of migrant workers* [w:] *The Milestones of Law in the Area of the Europe 2017*, Bratysława 2017; 6) *The Collective Agreement as a Measure of Flexibilisation of Labour Law: a Comparative Study* [w:] *Recenzovaný sborník příspěvků mezinárodní vědecké konference MMK 2016 Mezinárodní Masarykova Konference pro doktorandy a mladé vědecké*

pracownicy, *Magnanimitas* 2016; 7) *Migration and Gender: The Case of Domestic Workers in Europe*, [w:] F. Tilbe, I. Sirkeci, M. Erdogan, London 2017.

Bardzo ważnym elementem dorobku naukowego Dr Anety Tyc stał się Jej udział w programach badawczych. Pełniła Ona w głównej mierze funkcję kierownika takich programów, ale była także ich aktywnym uczestnikiem. W każdym przypadku efektem realizacji owych programów były publikacje autorstwa Dr Anety Tyc lub wygłoszone przez Nią referaty. W szczególności należy wskazać na następujące funkcje Habilitantki w toku realizacji poniższych programów badawczych i na ich efekty: 1) Kierownik projektu badawczego pt. „Handel światowy a prawa pracownicze” finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki. Projekt zakończony został monografią oraz innymi publikacjami naukowymi, a także związany był z referatami wygłoszonymi na konferencjach naukowych; 2) Kierownik projektu badawczego pt. „Il lavoro umano nell'ambito delle catene globali del valore: dall'abbigliamento ai palloni da calcio” finansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dotacji celowej dla młodych naukowców. Projekt zakończony publikacją artykułu i referatem na konferencji naukowej; 3) Kierownik projektu badawczego pt. „The Collective Agreement as a Measure of Flexibilisation of Labour Law – a Comparative Study”; 4) Kierownik projektu badawczego pt. „The Effectiveness of Human Labour Rights of Migrant Workers”; 5) Kierownik projektu badawczego pt. „The Fourth Industrial Revolution: New Skills, Occupations, and Methods of Supporting their Development”; [projekty oznaczone cyframi 3), 4) i 5) zostały sfinansowane ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dotacji celowej dla młodych naukowców. Wszystkie one zakończony zostały publikacjami naukowymi oraz referatami na konferencjach naukowych]; 6) Uczestniczka projektu pt. „Migrant women on the labour market – identifying determinants and consequences of labour market inequalities considering the intersection between gender and ethnicity” finansowanego z Siódmego Programu Ramowego Komisji Europejskiej, porozumienie grantowe (konsorcjum siedemnastu europejskich ośrodków akademickich), realizowane w Amsterdam Institute for Advanced Labour Studies (AIAS); Uniwersytet Amsterdamski, 2016 r. Efektem tego projektu stał się artykuł pt. „Migrant Domestic Workers in Europe – Modern Slavery, Hyper-Precarity and Discrimination?” wybrany przez kierowników projektu w trybie konkursowym; 7) Wykonawca w projekcie badawczym pt. „W poszukiwaniu prawnego modelu samozatrudnienia w Polsce. Analiza prawnoporównawcza” finansowanym przez Narodowe Centrum Nauki, konkurs OPUS. Projekt zakończony publikacjami naukowymi oraz referatem.

Habilitantka jest autorką opublikowanych 29 artykułów w czasopismach naukowych. Większość z nich napisana została i opublikowana w języku angielskim. Jest Ona także współredaktorką 3 monografii przygotowanych w ścisłej współpracy międzynarodowej z Uniwersytetem w Hull oraz innymi ośrodkami akademickimi.

Niezbędne do odnotowania są pobyty naukowe w ośrodkach uniwersyteckich zagranicą. Miały one miejsce w latach 2015-2019, były w części finansowane ze środków własnych Dr Anety Tyc (Uniwersytet Amsterdamski, Holandia, 24-28 czerwca 2015 r. Uniwersytet Turyński, Włochy: 22-25 października 2015 r. 14-17 stycznia 2016 r. 30 marca - 3 kwietnia 2016 r. Uniwersytet Pompeu Fabry, Barcelona, Hiszpania, 8-9 lutego 2017 r.), w części zaś pobyty te należy łączyć realizacją programów badawczych (Uniwersytet w Mediolanie, Włochy, 5-11 września 2016 r., pobyt naukowy w ramach projektu badawczego pt. *The Collective Agreement as a Measure of Flexibilisation of Labour Law – a Comparative Study*, Uniwersytet Amsterdamski, Amsterdam Institute for Advanced labour Studies (AIAS), Holandia, 24-28 października 2016 r. Pobyt naukowy w ramach projektu pt. *Migrant women on the labour market - identifying determinants and consequences of labour market inequalities considering the intersection between gender and ethnicity* finansowanego z Programu Ramowego Komisji Europejskiej (FP7/2013-2017), porozumienie grantowe, Uniwersytet w Bergamo, Włochy, 9-13 listopada 2016 r., pobyt naukowy w ramach projektu badawczego pt. *The Collective Agreement as a Measure of Flexibilisation of Labour Law – a Comparative Study*, Uniwersytet w Glasgow, Szkocja, 28 czerwca – 1 lipca 2017 r., pobyt naukowy w ramach projektu pt. *Handel światowy a prawa pracownicze*). Ta aktywność Habilitantki realizowana była nadto w Uniwersytecie w Edynburgu, Londynie (Institute of Advanced Legal Studies), Bradford, Manchesterze (pobyt w ramach stypendium Development Studies Association przyznanego przez The Development Studies Association 2018 funding committee; grantu finansowanego ze środków The Journal of Development Studies). Odbyła także staże w Pontificia Universidad Católica de Chile w Santiago oraz Pontificia Universidad Católica de Valparaíso, Chile, w 2019 r. oraz w Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne, w Paryżu.

Należy wskazać nadto, że Habilitantka sprawowała funkcję sekretarza tomu pt. *System Prawa Pracy. Tom XI. Pragmatyki pracownicze* (red. naukowa K.W. Baran i Z. Góral, red. naczelny serii *System Prawa Pracy* K.W. Baran), Wolters Kluwer, Warszawa 2021. W trakcie tworzenia tomu powierzono Jej opiekę merytoryczną nad 10 rozdziałami wskazanego dzieła.

Publikacje autorstwa i współautorstwa Dr Anety Tyc, o których mowa powyżej, podnoszą istotne i ważne merytorycznie problemy badawcze. Są one przygotowane bardzo starannie, z odpowiednim rozłożeniem akcentów na poszczególne, zawarte w nich kwestie i z wykorzystaniem dużego zasobu wiedzy Autorki. Sformułowane przez Habilitantkę tezy oraz wyciągnięte wnioski są w pełni poprawne, przemyślane i oparte na rzetelnych podstawach merytorycznych.

IV. Ocena innych osiągnięć Habilitantki

Habilitantka wygłaszając referaty brała czynny udział w wielu krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych, przeprowadziła kilka wykładów na zaproszenie i uczestniczyła w wykładach plenarnych. Wszystkie te wydarzenia naukowe z udziałem Habilitantki miały charakter międzynarodowy lub odbyły się zagranicą. Ich efektem stały się liczne publikacje autorstwa Dr Anety Tyc. Uczestniczyła Ona ośmiokrotnie w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych. Była również sekretarzem naukowym, sekretarzem komitetu organizacyjnego, współorganizatorem i organizatorem panelu oraz seminarium.

Tematy referatów i wykładów zaprezentowanych przez Dr Anetę Tyc potwierdzają Jej szerokie zainteresowania naukowe i zdolności do podejmowania zagadnień trudnych i kontrowersyjnych w nauce. W zdecydowanej większości przypadków zarówno referaty, jak i wykłady Habilitantki podlegały publikacji i zarazem stanowiły odpowiedni element bazy dla potrzeb realizacyjnych właściwych programów badawczych z Jej udziałem.

Habilitantka do swoich osiągnięć zaliczyć może także członkostwo w międzynarodowych i krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych oraz pełnione przez Nią funkcje. W szczególności należy wskazać, że Dr Aneta Tyc od 2016 r. jest członkiem Regulating for Decent Work (RDW) Network - sieci Międzynarodowej Organizacji Pracy, a od 2018 r. członkiem Polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego. Od 2019 r. jest członkiem ICON·S | The International Society of Public Law z siedzibą w Nowym Jorku. Jest także członkiem Association of Business Historians (Szkocja), członkiem Associazione italiana di studio delle relazioni industriali (Włochy) oraz członkiem The Canadian Industrial Relations Association (CIRA) (Kanada).

Dr Aneta Tyc była i nadal jest członkiem różnych gremiów, w tym rad, komisji i zespołów w ramach Uniwersytetu Łódzkiego i Wydziału Prawa i Administracji UŁ i pełni w ich ramach określone funkcje.

Habilitantka jest recenzentką prac naukowych (książek, artykułów) z zakresu prawa pracy w czasopiśmie i wydawnictwach naukowych. Drukiem ukazały się Jej recenzje dwóch książek: MATTHEW W. FINKIN, GUY MUNDLAK (red.), *Comparative Labor Law*. Cheltenham-Northampton 2015, Edward Elgar Publishing, s. xi + 491, Państwo i Prawo 2016, Nr 9 oraz ANTONIO OJEDA-AVILÉS, *Transnational Labour Law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands 2015, Kluwer Law International, s. xx + 324, Państwo i Prawo 2015, Nr 11.

Od 2017 r. dr Aneta Tyc jest członkiem Rady Redakcyjnej czasopisma *The Open Science Journal*.

W ramach podjętej współpracy międzynarodowej Habilitantka była współinicjatorką powołania trzech zespołów mających na celu przeprowadzenie badań z obszaru dyskryminacji w zatrudnieniu. Efektem tych działań są trzy książki, tym współredagowana pozycja: Joseph Roger Carby-Hall, Zbigniew Góral, Aneta Tyc (red.), *Różne oblicza dyskryminacji w zatrudnieniu*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021 oraz dwie, także współredagowane przez Habilitantkę książki, które zostaną opublikowane przez Wydawnictwo Routledge w Londynie i Nowym Jorku w 2022 i 2023 roku.

Warte odnotowania jest także i to, że Habilitantka wzięła udział w pracach zespołu badawczego pod przewodnictwem Prof. Lourdes Melli Méndez z Uniwersytetu w Santiago de Compostela, którego efektem była publikacja książkowa wydana przez Wydawnictwo Routledge. Monografia zawiera rozdział Jej autorstwa. Publikacja była poprzedzona prezentacją i omówieniem wyników badań zespołu na kongresie międzynarodowym zorganizowanym na Uniwersytecie w Santiago de Compostela w 2018 r. Podczas tego wydarzenia Habilitantka wygłosiła wykład.

Habilitantka od 2013/2014 r. współpracuje z kilkoma spółkami z siedzibami w Turynie w charakterze eksperta ds. prawnych i tłumacza języka prawnego i technicznego w zakresie projektowania 3D w sektorach morskim, lotniczym i motoryzacyjnym posługując się przy tym językiem polskim, włoskim, francuskim, hiszpańskim i angielskim. Na zlecenie niektórych z tych spółek Dr Aneta Tyc przygotowała ekspertyzy prawne m.in. w zakresie: ruchomego czasu pracy, przedawnienia roszczeń o zapłatę, roszczeń regresowych i odszkodowawczych, a także skutków naruszenia zakazu konkurencji, telepracy w systemie stałym i w systemie

okazjonalnym. Była także współautorką regulaminu pracy i regulaminu wewnętrznego grupy roboczej ds. kształtowania polityki wynagrodzeń.

Habilitantka wykazała się umiejętnością pracy w zespołach i wykorzystaniem wiedzy w wymiarze teoretycznym na potrzeby praktyki.

V. Wniosek końcowy

Mając na uwadze powyższe stwierdzam, że Dr Aneta Tyc po uzyskaniu stopnia doktora wykazała się osiągnięciami naukowymi, które stanowią znaczny i znaczący wkład w rozwój nauki prawa, w tym prawa międzynarodowego, prawa pracy i prawa gospodarczego, w tym publicznego. Habilitantka wykazała się aktywnością naukową, którą należy jednoznacznie ocenić jako istotną. W związku z tym jestem przekonany, iż Doktor Aneta Tyc spełnia wymogi stawiane kandydatom ubiegającym się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego przez ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 478.

Wniosuję zatem z pełnym przekonaniem o podjęcie dalszych czynności zmierzających do nadania Doktor Anecie Tyc stopnia doktora habilitowanego.

